

Rhoi hwbs i'ch iechyd a'ch lles gyda natur

Mae gweithgareddau natur yn dda i'ch iechyd corfforol a'ch lles meddyliol. Am fwy o wybodaeth am deithiau cerdded, cyfleoedd i wifoddoli a digwyddiadau, ewch i'n gwefan neu ffoniwch y tîm ar 01824 712757.

Boosting your health and wellbeing with nature

Nature based activity benefits physical health and mental wellbeing. For more information about walking routes, our volunteer opportunities and events visit our website, or contact the team on 01824 712757.

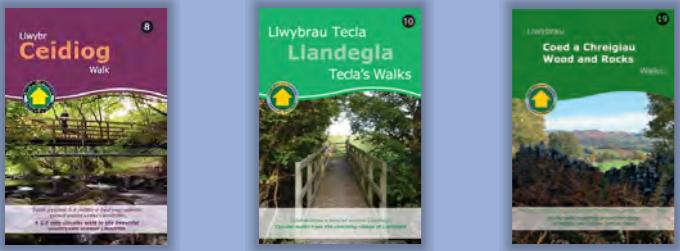
Mwy o gyfleoedd i fforio.

Lawrlwythwch y taflenni hyn a mwy oddi ar:
ahnebryniauclwydadyffryndyfrdwy.org.uk
cefn gwlad sird dinbych.org.uk

More opportunities to explore.

Download these leaflets and more from:

clwydianrangeanddeevalleyaonb.org.uk
denbighshirecountryside.org.uk

Gwybodaeth Lleol | Local Information

Nid oes lluniaeth ar gael yn y pentref, ond mae llefydd bwyta, yfed ac aros yn yr ardal cyfagos ac yn nhref hanesyddol Corwen, llai na 5 milltir o'r pentref.

There are no refreshments available in the village, but there are places to eat, drink and stay in surrounding area and the historical town of Corwen, less than 5 miles from the village.

Siop a Bistro Fferm Ystad Rug, 2.7 milltir ar y ffordd
Rhug Estate Farm shop, Bistro and Drive Thru,
 2.7 miles by road
rhug.co.uk 01490 413000

Tafarn y Goat Maerdy, 1.7 milltir ar y ffordd
The Goat Inn Maerdy, 1.7 miles by road
 01490 460536

Ewch ar y bws | Take the bus

Traveline Cymru 0871 200 22 33
traveline-cymru.info

Llwybr bws 192 | Bus route 192

Melin y Wig – Betws Gwerful Goch – Corwen
 Dydd Llun, Dydd Mercher, Dydd Gwener yn unig
 Monday, Wednesday, Friday only

A 2 mile circular walk from the village of Betws Gwerful Goch
 Tarddiad gerdded gyfchol 2 milltir o bentref Betws Gwerful Goch

12

Llwybr Betws Gwerful Goch

Gwasanaeth Cefn Gwlad Sir Ddinbych
 Denbighshire Countryside Service
 01824 712757

Mae'r Gwasanaeth Cefn Gwlad yn dim dynamig sy'n ymdrechu i wella a hyrwyddo tirwedd, bywyd gwyllt a threftadaeth arbennig y Sir.

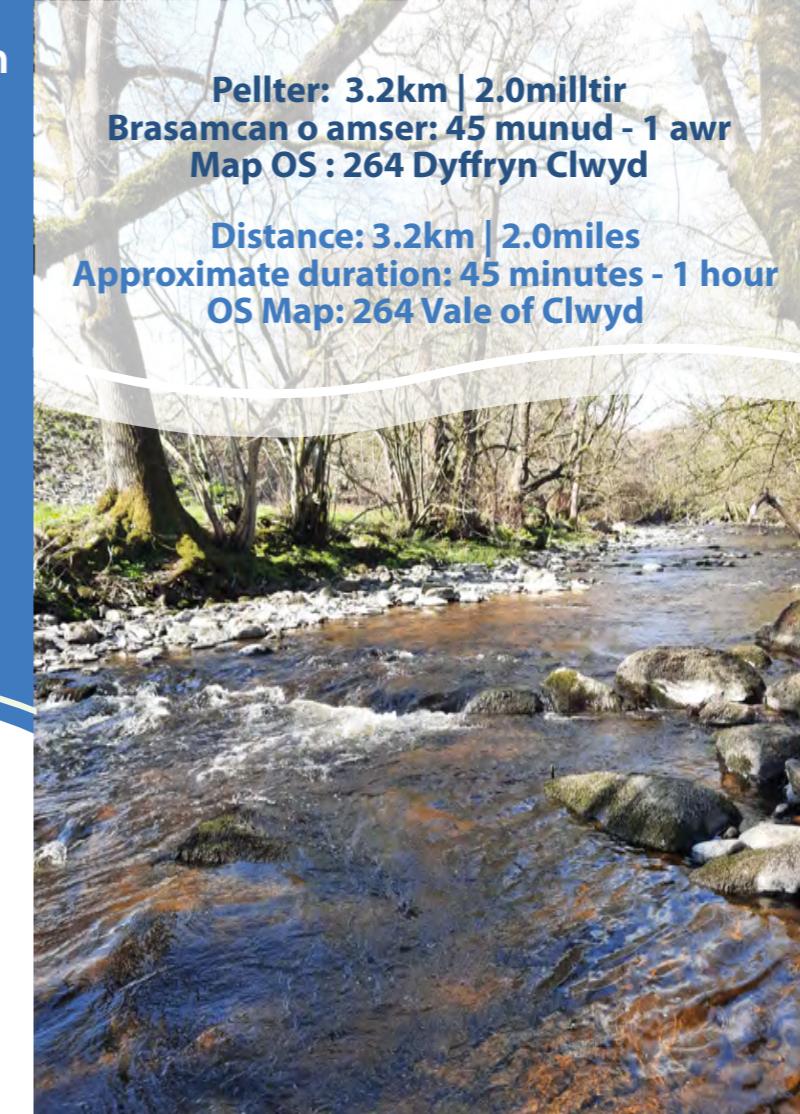
Denbighshire Countryside Service is a dynamic team that strive to enhance and promote the special landscape wildlife and heritage of the County.

- DenbighshireCountryside.org.uk
- Cefn gwlad sird dinbych.org.uk
- Gwasanaeth Cefn Gwlad Sir Ddinbych
- Denbighshire Countryside Service

Er y gwaethwyd pob ymdrech i wneud y daflen hwn mor fanwl gywir ag sydd bobis, nid yw'r awduron na'r cyhoeddwr yn derbyn unrhyw gyfrifoldeb am ganlyniadau gwallau. Whilst every effort has been made to make this leaflet as accurate as possible, neither authors nor publishers accept any responsibility for the consequence of errors. Mae'r daflen hon wedi ei agraflu ar papur o ffynonellau cynaliadwy. This leaflet is printed on sustainably sourced paper.

Mae pentrefan gwledig **Betws Gwerful Goch** ar dramffordd yr hen Bererin ar draws Cymru, ac wedi'i leoli mewn dyffryn siâp pedol serth yn agos at lannau afon Alwen.

The rural hamlet of **Betws Gwerful Goch** lies on the ancient Pilgrim's tramway across Wales, and is situated in a steep U shaped valley close to the banks of the river Alwen.

Y Cod Cefn Gwlad

Yn dilyn cyngor i fanteisio'n llawn ar eich ymweliad:

Parchwch - Gwarchodwch - Mwynhewch

- Byddwch yn ddiogel, cynlluniwch o flaen llaw a dilynwch unrhyw arwyddion
- Gadewch glwydi ac eiddo fel rydych chi'n eu cael nhw
- Gwarchodwch blanhigion ac anifeiliaid. Peidiwch â bwydo da byw
- Ewch â'ch sbwriel gartref neu defnyddiwr y biniau gwastarff cyhoeddus
- Cadwch eich ci dan reolaeth dynn ac ofewn eich golwg
- Byddwch yn ystyriol o bobl eraill

Countryside Code

Follow the advice to get the most out of your visit:

Respect - Protect - Enjoy

- Be safe, plan ahead and follow signs
- Leave gates and property as you find them
- Protect animals and plants. Do not feed livestock
- Please take your litter home or use public waste bins
- Keep dogs under close control and in sight
- Respect other people sharing the space

Dewch o hyd i fwy o wybodaeth o'r Cod Cefn Gwlad yn fan hyn
 Find more information from the Countryside Code here

Rhai o'r symbolau y gallent eu gweld yng nghefn gwlad

Some of the symbols you may see in the countryside

	Llwybr cyhoeddus
Public footpath
	Llwybr cefyl
Bridleway
	Llwybr caniatol
Permissive path
	Ffordd cyhoeddus
Public road
	Cilffydd sydd ar agar i unrhyw draffig
Byways open to all traffic
	Llwybr cenedlaethol
National trail
	Mynediad agored
Open access

Mwynhewch eich taith gerdded

Gwisgwch esgidiau cryfion cyfforddus ac ewch â dillad rhag glaw. Ewch i wefan Mento'n Gall Cymru i ganfod awgrymiadau defnyddiol ynglŷn â sut i fwynhau eich antur yn ddiogel.

adventuresmart.uk/cy/home-cy/

Enjoy your walk

Wear stout, comfortable footwear and take waterproofs. Visit the Adventure Smart Wales website for some useful hints and tips on how to enjoy your adventure safely.

adventuresmart.uk

Taflen digidol

Digital leaflet

2 Pont y Betws a'r Afon Alwen Pont y Betws and the River Alwen

Mae'r bont tri bwa hon, ynghyd â charreg â'r dyddiad 1785, yn un o'r ychydig rai o'r fath a adeiladwyd yn yr ardal yn ystod gwelliannau ffyrdd ar ddiwedd y 18fed Ganrif. Mae'n croes Afon Alwen wrth ddod i'r pentref o gyfeiriad Corwen a chafodd ei dylunio i gymryd lle'r bont is ac i ymdopi â llifogydd cyn adeiladu cronfa ddŵr Alwen ymhellach i fyny'r afon.

Mae afon Alwen yn llednant o afon Dyfrdwy, ac yn ymuno â'r afon ychydig filltiroedd i ffwrdd yng Nghorwen. Ar ddechrau'r 20fed ganrif, crëwyd cronfa ddŵr Alwen i ddarparu dŵr i Birkenhead gyda phibellau. Yn 1911 gosodwyd carreg gyntaf argae 127 metr Alwen. Mae'r argae yn cynorthwyo i reoleiddio llif dŵr afonydd Alwen a Dyfrdwy ac yn diogelu cyflenwadu dŵr i Ogledd Ddwyrain Cymru a Gogledd Orllewin Lloegr.

This three-arch bridge, complete with a 1785 date stone, is one of few of its kind built in this area during road improvements late in the 18th Century. It spans the river Alwen on the approach to the village from Corwen and was designed to replace a lower lever bridge and to cope with flood conditions before the Alwen reservoir was built upstream.

The river Alwen is a tributary of the river Dee, which it joins a few miles away in Corwen. In the early 20th Century, the Alwen reservoir was created to supply Birkenhead with water via a pipeline. In 1911 the first stone of the 127 metre Alwen dam was laid. The dam helps regulate water flow of the rivers Alwen and Dee and protects water supplies to north east Wales and north west England.

1 Eglwys y Santes Fair

Fe'i sefydlwyd gan Gwerful Goch, a chredir bod Eglwys y Santes Fair yn dyddio'n ôl i'r 12eg Ganrif. Cafodd ei hailadeiladu yn ystod y 15fed Ganrif a'i hadfer yn y 19eg Ganrif. Ymysg ei nifer ryfeddodau, mae gan yr Eglwys gyfres o gerfiadau pren unigryw o'r 15fed Ganrif yn arddangos y croesheliad.

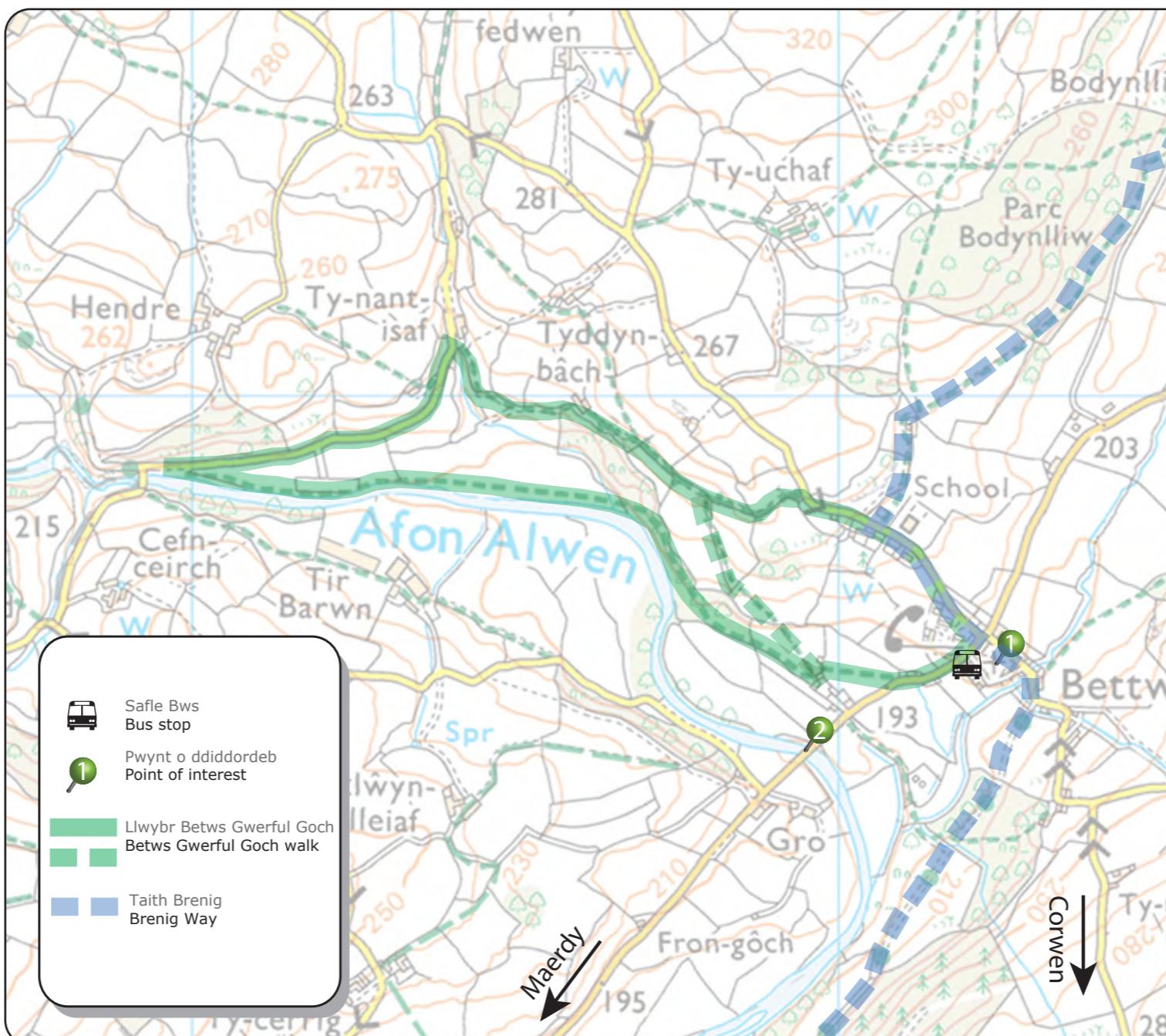
Mae'r eglwys ar gau ar hyn o bryd gan fod ystlumod yn yr adeilad.

St Mary's Church

Founded by Gwerful Goch, St Mary's is believed to date the 12th Century. It was rebuilt during the 15th Century and restored in 19th Century. Amongst its many wonders, the Church hosts a set of unique 15th Century wooden carvings depicting the crucifixion.

St Mary's is currently closed due to the presence of a colony of bats in the building.

Gwerful Goch

Y dywysoges Gwerful Goch oedd merch bengoch Cynan, Brenin Meirionnydd ac wyres y Brenin Owain Gwynedd. Sefydlodd Gwerful Eglwys y Santes Fair yn y pentrefan, sydd â'i henw arno (The Prayer House of Gwerful Goch yn Saesneg) ar gyfer Pererinion sy'n teithio heibio ar Iwybr Pererindod hynafol ar draws Cymru. Dibynnau ar bwy'r wyt yn siarad efo, mae'r sillafiad o enw'r

pentref yn gallu gwahaniaethu. 'Gwerfil' ydi'r enw a gall gael ei weld ar arwyddion y lôn. Ond, os fysech yn heibio'r ysgol, fe weloch y sillafiad 'Gwerful'. Hwn ydi'r sillafiad o gyfenw o bwy y mae'r pentref wedi ei enw, Tywysog Gwerful Goch. Gall gael ei sillafu 'Gwerfyl' os edrychwrh ar wefan Cyngor Cymunedol, mae 'Betws' yn gallu cael ei newid hefyd, mae rhai yn sillafu e fel 'Bettws'.

